

ANY IV

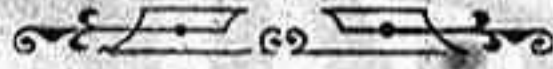
NÚM. 135

BARCELONA 27 MARS 1891

Magdalena Fabrega

CRÓNICA

Tots tenim present encare, com si acabés de passar avuy, l'escandalós escrutini de Gracia. L'acta ha anat al Congrés y 'l verdader diputat, qu' es, apesar de tot, l' eminent Salmerón, ab datos fehacients y verídichs, ha volgut defensarla devant del diputat oficial Sr. Puig y Valls qui, com á bon conservador, ha gosat dir ab tota la *sans façon* imaginable que l' acta de las Aforas deu considerarse *leve*, y que si no s' hagués tractat d' un home tant eminent com Salmerón y d' un altre tant.... *prudent* com ell, (Puig y Valls) las eleccions del Districte esmentat no haurian despertat l' atenció pública poch ni gayre.

Per xó —anyadeix l' *orador*— no sè si calificar de desgracia ó sort l' haver vensut á Salmerón.

Pero senyors, ¿no opinan vostés que per tenir l' atreviment de pronunciar aquestas paraulas, de fer aquesta vergonyosa confessió.... falsa, devant de tants pares de la patria de tots matisos, se necessita una embocadura d' elefant, per no dir poca... aprensió?

Per aixó mateix lo senyor Puig y Valls s' ha vist obligat en lo Congrés á demanar aussili al President per fer callar los murmulls d' indignació del públich perque las sevas peroracions ridículas y arguments insultants han despertat lo despreci en contra d' ell de tot l' auditori sensat.

Ha arribat al extrém de dir que 'ls cataláns no sabém compèndrer lo valor d' un discurs eloqüent; que «no podém may saber l' hora qu' es, perque no sabém manejar lo rellotje.»

¡Quina metàfora més tonta la d' aquest diputadillo adotzenat que necessita que li escriguin los discursos! Ell jutja als demés per lo qu' es ell, perque tot l' insult que dirigeix al poble, tot lo bri que surt de son cor contra la honrada classe trevalladora pera defensar lo que no pot tenir ni admét defensa, ha caygut sobre d' ell ab tots los agravants del despreci.

En cambi 'l seu acusador, l' honrat repúblich senyor Salmerón ha demostrat ab noblesa, trayent datos palpables y xifras verdaderas d' electors que lo que se li ha fet es incalificable, y per lograr que tothom se 'n convencés, fins lo mateix Govern, salvo escepcions, no ha tingut de fer ús de figuras tant infames com lo seu contrincant y encare ha fet més lo senyor Salmerón; mentres lo senyor Puig y Vals descreditava als catalans, y ab ells, com es natural, als seus própís electors; mentres deya ab sa ridícula confessió que á Catalunya som tontos que no sabém compèndrer un discurs elevat, ell, lo *derrotat* per las tupinadas, tirava en cara al catalá reneгат que tal conducta no li feya gayre favor.

¡Quin contrast d' honradés y quina diferencia de saber mantenir una lley! L' un la vol fer brillar, l' altre no 'n reconeix d' altra que la del embut.

Vaja, que 'l senyor Puig en aquesta campanya que ha volgut empendrer, empenyat per algún cacique molt conegut á Barcelona, s' ha lluhit, com hi ha Deu. La classe popular l' estimará com lo gat á la rata y encare li dará las gracias de haverla aixís descreditada, quan, á dir la vritat, la classe trevalladora de Catalunya

es la més instruida y moderada de tota Espanya. Aixó dit y escrit per eminents escriptors madrilenys.

¿Y ara surt aquest sócio, molt conegut de casa seva, á desmereixer en plé Congrés als catalans? ¡*Qué baile!*

Lo que tindrían de fer los obrers de las Aforas, pels insults rebuts tan inoportunament, es rebrer á aquest diputadet d' estar per casa, no ab una xiulada, sinó á cops de rellotge perque 's convencés aquest *sabi* que 'ls catalans sabém manejarlos be 'ls rellotges y fins ab ells ferhi ulls de vellut y nassos de má de morté.

De tots modos lo Sr. Puig y Valls s' ha posat en un terreno tan perillós apesar de las sevas mansas rectificacions á última hora (rectificacions de pór) que 'm jugaria un burro com ell... ha de compèndrer, que al arribar á Barcelona no las tindrà totas.

Lo que pugui succehirli li estará bé. Qui no vulgui pols.... etc.

Encara que hi ha molts partidaris d' aquell altre adagi que diu: Qui no té vergonya, tot lo mon es séu.

DOCTOR GERONI.

DEMOSTRACIÓ D' AGRAHIMENT

á tots quants contribuïren á endolsar l' amarga situació meva, durant la malaltia que vaig sufrir per los mesos Decembre de 1890 y Janer y Febrer de 1891.

Cors filantrópichs y grans
que vejentme desvalgut
y perduda la salut
s' heu portat com bons germans;

Amichs que los meus fatichs
heu vingut á consolar
perque no pugui duptar
de que encara tinch amichs;

Editors de LA TOMASA,
que durant ma malaltia
no heu deixat passar ni un dia
sens durme aussilis á casa;

Autor de *La Magdalena*,
que estant jo convalecent,
has demostrat noblement
qu' es ton cor noble de mena;

Societat de *culinaris*,
camarers y confiters,
Centro d' *amichs tintorers*
tots dignes y humanitaris;

Grupo de *La Washignton*
que desde 'ls *Estats Units*
als de sort desposeits
amparas, fins del *Vell mon*;

De tots en ff, que ab bon cor
heu vingut per aixugá
ab caritativa má
de ma angoixa la suor,

Recobrada la salut
en lo fons de lo meu pit
guardaré lo nom escrit
ab lletas de gratitut.

JOSEPH M.ª CODOLosa.

LA SETMANA SANTA

ASSIHO bé, senyora Remy.

—Estigui bona... ¡Ay! dispensi, senyora Quiteria. Vaig tan atribulada, que no l'habia coneguda. No 'n fassi cás, perque...

—¿Que té alguna novedat?

—Aixó no, gracias á Deu.

—Pensava que no hagués tingut alguna desgracia.

—No: d'ensá qu'ell va morí, sembla que Deu 'ns ajuda. Ja deu sapigué que tinch promesa á la Palmira; á la noya.

—¡Ah! si. Calli... ¿Qui m'ho va di?... ¿Qui m'ho va di...? ¡Ah! 'l grané.

—Cabal. Lo promés es un nebot seu. Sembla un bon minyó. Es fadri sombrero y com que la noya es guardadora de sombreros... ell fent sombreros y ella guardant, tot se quedarà á casa.

—Me 'n alegro. ¿Y donchs com es que está tan atribulada?

—Molt senzill. Som á la setmana Santa, y en lloch del reculliment que ella 's porta, á mi 'm dona més tragi que cap altra setmana del any.

—Vosté té 'l génit massa viu, senyora Remy.

—¡Ca! Miris: en primer lloch cada dia de professóns, las hem d'aná á veure. La Palmira no se 'n vol deixá perdre cap, y després d'escarrassarme tot lo dia cuynant y endressant, arreclis una mica, torni á casa, desmudis, sopi....

—Pero aviat s'está mudada y desmudada. Nosaltras ray que no ns empolaynem gayre. Tirantse la mantellina al coll... Jo, aixís ho faig. No m'hi amohino.

—Ja veurá, es que no hi aném solas. ¡Si hi anessem solas ray!

—¿Ab lo promés?

—No: ¿vol callá? Ell trevalla á n'aquellas horas. Hi aném ab un senyó viudo, que era conegut del meu difunt, que al cel siga. Y no li podém dí que no, perque ell es lo qui va fé ficá á la Palmira al ofici queté, y ell, sigui dit entre nosaltras, es qui li ha proporcionat lo casament. Ab aixó, debentli tantas atencions, no li podém negá rés, tant jo com la noya. Aixó fa que per aná ab ell, tinguém que compóndrens una mica més que 'l regular. Veurá: ¡es un senyó! L'hi hem d'está agraídas, y lo que no 's paga ab diners, s'ha de pagá ab dinadas.

—Ja ho veig, ja ho veig.

—Pero encara aixó sería 'l de menos. Jo, cansada de tot lo día, al vení de veure la professó, soparía y me 'n aniria al llit ¡Y que dormiría ben plana!

—Es clá. ¿Per qué no ho fá?

—Ja ho diu, vosté. Després de sopá, vé 'l promés á casa, y com en aquest mon se veuhen tantas cosas.... Pósis al meu lloch.

—També es vritat. Miris lo que li va passá á la senyora Muxons ab la seva filla.

—No es que tingui cap cuydado, porque ell es molt bon minyó y ella es un ángel; pero una ho té de fé pel di dels vehins. Ells s'están al quarto del devant y 's diuhen las sevas cosas... lo que totas hém fet. Jo mentrestant rento 'ls plats y quan estich llesta, me 'n vaig al quarto ab ells á fé mitja ó surgir, fins que ell se 'n vá. De rendida que estich, cada vespre m'hi adormo.

—Ja es una molestia.

—Ara vosté ha de contá que la feyna més grossa, es la d'avny dijous, demá y passat demá. ¡Cabalment los tres dias més sants de la setmana!

—¿Si?

—Escóltim. Ara vinch de la plassa, de comprá per avuy y demá, perque vosté ja sab que demá no vénen; y essent dias de peix, que una no sab que comprá, te de cavilar més que 'ls altres dias. Donchs després de cavilá més, la Palmira ja 'm deu esperá per arreclarnos y aná á veure posá Nostre Senyó al monument.

—Y que també deurán anarhi ab aquell senyó viudo.

—Tinch entés que sí. ¡Hey! á mi no m'ho va dí, pero conto que ho va dí á la noya. Després, al arrivá á casa, tinch d'aná al terrat á fé esqueixos de clavellina, perque ja se sab que 'ls esqueixos que no 's fan lo dijous ó divéndres Sant, no van bé. Y tinch de ferlos avuy, perque demá es natural que anem á fe las estacions; y que 'm penso que fins anirém á visitá 'l monument de Montjuich. Y ara que hi penso, per la montanya culliré alguna mata de farigola, per las salsas y per confitá olivas.

—D'aixó si que 'n trobará á la porta de cada iglesia.

—Ja ho sè, pero habent de pujá á Montjuich ¡quins gustos de comprarne! Demá també haurém d'aná á veure com treuhen Nostre Senyor del monument y á sentí picá 'ls fasos.

—¡Vamos donchs, que 'l dissapte tocará á aleluya ab gust.

—Si, pero 'l dissapte mateix ¡encara me 'n queda de feyna!

—També 'l dissapte!

—Conti. ¿No veu que aixó de deure atencions á aquell senyó que li he dit y de ser promesa la Palmira, porta tantas obligacions? ¿Com s'escusa d'aná á veure 'ls béns?

—¡Si que te rahó d'está atribulada!

—No me 'n parli. Dispensi, que ara 'm recordo que la noya l'any passat me 'n va fé una com un cove, y que distretament no hi tornés á ferho aquest any.

—¿Va ferli algún disbarat?

—¡Afiguris! Mentres jo era á la plassa, va escombrá 'l pis.

—Ménos feyna per vosté. ¿Y d'aixó 'n diu un disbarat?

—¡Ay, santa cristiana! ¿Que no sab vosté que si s'escombra 'l pis lo dijous ó divéndres Sant, s'ompla la casa de formigas? Ah! si senyora.

—¿Vol dir?

—Aquest any, com que la noya va escombrá en tal diada, al arrivá á la primavera, no 'n vulgui més de bé de Deu de formigas. Fogóns, armaris, rebost, menjadó... tot n'estava farsit.

—També me 'n vaig á avisarho á la minyona. Ja 'm sembla haberho sentit dí.

—¡Ah! si, senyora Quiteria, si. F'assiho, perque després... jo vaig fé tot lo que hi ha que fé y ab rés del mon las vaig poguer treure.

—Ho faré, ho faré. Estigui bona y m'alegro del prometatje de la Palmira.

—Gracias. Ja la vindrém á veure un dia que 'ns vaigui. ¡No s'hi cansi!

Y tot anantsen, la senyora Remy murmurava:

—¡Ditxosa setmana! ¡No 'm faltava més sino que ara vingués aquesta á deturarme!

CONRAT ROURE.

SETMANA DE DEJUNI

—¿Encara Delmira, estás ab tos tretze?
T' haurías de treure las sebas del cap.
—No; tan es que risquis, Carlets, com que rasquis.
aquesta setmana tens de dejuná.

CONSECUENCIAS FINALS

Aquest ha fet los dejunis
ab tota la bona fè.

Aquest ni s' ha recordat
de que la gent dejunés.

Y aquestos assedegats
de menjá bacallá y peix,
han determinat guardarse
una bota per la set.

MANIAS

Es ben veritat aquell ditxo que diu: cada hu per 'llá hont la enfile.

Hi há personas al mon que ja neixen ab una mania ó altra; y los que no hi neixen la crean á mida que van fentse d' edat.

Per exemple, los uns s' aficionan tant á la política, que fins que han conquistat una poltrona al Congrés no paran lo seu entusiasme en fer propaganda dels *purs* ideals, predicant sempre la moralitat, la legalitat, la conseqüència, etc., pero un cop tenen alcansada la poltrona de diputat... s' hi adorman y no 's recordan may mes dels mansos que 'ls hi han fet esqueneta per arriparhi, convertintse totas las promesas contretas en fúm de cigarro ó bombollas de sabó.

Ab aixó de las manias passen cosas estranyas; los uns tiran per advocat, notari ó metge, altres per bisbe, torero, cantant ó regidor y alguns, per tirar alguna cosa, tiran un carretonet.

Rossini, lo célebre compositor Rossini, l' havia pegada per guissar, y feya uns macarróns á la italiana que 'ls angels hi cantavan... Jo crech que debía barrejarhi notas.

Hasta hi ha joves de casas bonas tant aficionats á fer comedia, que se las *echan* de verdaders actors.

En aquest ram, (no en lo de actors, en lo de aficionats,) es allá hont trovariam més tipos d' aquestos que 's creuen ser unas lumbreras del art dramátich. Alló de sortir de guerrero á representar (1) un drama qualsevol dintre d' una sala y arcóba y en presencia de las familias del barri, 'ls hi dona certs *fumillos* de notabilitat... qu' es un fástich. Y si per sort (2) un galan d' aquestos arriba á caurer al *ull* de la concurrencia, com vulgarment se diu, tinguin per entés que no voldrá ferse segóns ab qui y no sortirà d' aquell *escenari* que no siga per anar á fer galans joves (é de llansa) en la companyia d' en Vico.

Apropósit d' aquestas reunions casulanas; encare recordo que á l' escala hont jo vivia, hi habitava també un senyor de bon regent que estava xiflat pel teatro.

Cada nit anava á veurer *comedia*, y va ser tanta l' afició que va agafarhi que, apesar dels seus anys, li acudí la idea de construir un teatret de *quita y pon* á la sala de rebrer de casa seva y donarhi á coneixer las mellors obras nacionals.

Al efecte, reuní uns quants joves del vehinat, entusiastas també per l' art de Thalia, y tots junts van acordar portar á terme *la gran idea* del senyor Sigró, lo cap de colla.

A mí també van invitarme á la junta, pero jo, preveyent las conseqüencias que podria portarme aquella societat en incubació, vaig escusarme, pretextant que estava molt ocupat, y vaig escaparme de fer de cómic.

Passaren tres ó quatre setmanas y jo, ja no 'm recordava de tal cosa quan un día 'l mateix Sigró en persona va pujarme, (perque jo vivia sobre d' ell, en lo segón pis) va pujarme un cromo molt viroladet en

qual dorso blanch s' hi llegia: *Invitación personal é intrasmisible á favor de D...* ('l meu nom y apellido) *para la solemne inauguración del teatro Español que tendrá lugar el dia...* (tants; fetxa, etc.)

—¡Cóm!, vaig preguntar al senyor Sigró, ¿qué han tornat á aixecarlo 'l tearo Espanyol desde que va cre-marse?

—Que diu ara, gat, va respondrem; si es la primera vegada que 'l faig...

—¡Ah!.. ja hi cáich... deu ser...

—Si senyor, va contestarme 'l propietari *orondo* de satisfacció; es aquell teatro de que vam parlarli jo y aquells xicots... ¡malvinatje 'l mon dolent! ja 'l veurá, ja 'l veurá que bufó, perque suposo que no hi farà falta; diumenge á la nit l' inaugurém... hi haurá tot lo carrer perque á tothom he convidat. Nos ha costat molts trevalls poguerlo dur á *sabo* pero n' havém sortit, y de mí, mal m' está 'l dirho, de mí ha partit tota la inventiva y l' execució y tot... *vamos* que l' ha de veurer; l' espero; aquí te la invitació.

—Si que va ab rigorisme, vaig dir aguantantme 'l riurer, ¡hasta invitació personal... é intrasmisible!

—Vaya, las cosas ferlas ó no ferlas.

—Bueno, ¿y quina comedia fan?

—Ca home, ca; rés de comedias... ¡que vol dir! una tragedia...

—¡Bomba! senyor Sigró; si que pican alt...

—Ríguissen, ríguissen, cridá l' home, pero jo li juro que li agradará. Miris, fém... *En el seno de la muerte*, ¿sab lo fill del fuster de baix? donchs fa de Rey...

—No li anirá mal,.. com que se 'n diu.

—L' adrogueret, en Baldomero, fa de bört, un que representa germá del *conda*.

—¡Ah, si, en Manfredo!

—Just, en Vifredo...

—¿Y qui fa de protagonista? vaig preguntarli.

—¿De qué?

—De protagonista, home.

—Prota... protagonista... ¡Y ara! no hi es pas aquest personatge al reparto, digué ab tota la ignocencia del mon lo senyor Sigró.

Vaig esclafir una rialla y ell se quedá mirantme, pero continuá.

—Vosté no l' ha vista aquesta obra; no hauria dit aquest nom tant extravagant...

Per fi, després de demostrarli que 'l protagonista de *En el seno de la muerte* es el *conde de Argelez*, personatge que brodava magistralment lo may prou plorat Rafel Calvo, 'm va dir qu' ell lo representava... ¡ell, lo senyor Sigró!

¡Horror, terror!

S' ha de tenir en compte que l' empresari y director de la sala d' aquell primer pis, era un xich alsat d' espatllas y menut, menut com lo seu apellido... ab aixó figurintse la caricatura que 'ns va presentar en *escena* (parlém teatralment,) al sortir tot vestit de malla y ab una espasa tant llarga que l' entrebancava.

De l' espasa va venir tot lo mal ¡malehida! en lo passatge més culminant de l' obra, quan lo *conda* tira la clau de la cripta al pou, al pobre senyor Sigró se li va enredar l' eyna entre camas y va caurer aplomat ab un ¡patatxap! tal que 's van enfonzar los taulóns que servían d' escenari y tot lo teatro en pés li caygué á sobre.

Lo *conda* d' Argelez, encarnat en la isópica persona del senyor Sigró, va resultá ab un grapat de contusions; los demás *actors* que 'l secundavan sortiren de

1 Entenguis: destrossar.

2 Moltas vegadas per desgracia.

aquellas ruinas, los uns ab lo nas tort d' un tanto, uns altres ab un ull com un préssech y 'l que menos ab lo vestit de guerrero estripat, de lo qué la Pelegrina, no entenentse de rahóns, ho va fer pagar tot per nou al pobre senyor Sigró.

De sala d' espectacles, aquella habitació va convertir-se en casa de socorro improvisada, ab una furtor d' ácit fénich y unguents que no s' hi podia tenir nás.

¡Quina inauguració més terrible!

Fins l' Echégaray va quedar en mal terreno, perque alguns que no havían vist may aquell drama no pogueren apreciarli las bellasas.

En quant al senyor Sigró, ab un més y mitj de llit va sortir-se 'n y desde allavoras... ¿qué 's creuhen que li va fugir la céba del cap?.. al contrari, fins va grillarhi.

Un día vaig veure 'l de *galan* de llansa al teatro de Novedats.

Tot per l' afició.

Ja se sab; cada hú per 'llá hont la enfila.

J. AYNÉ RABELL.

DE LA FONT GROGA AL PARNÁS

VIATJE LITERARI, CRÍTICH, HUMORÍSTICH Y ANALÍTICH SENSE ORDRE NI COMPÁS.

CAPÍTUL NOU.

No puch més, la cova de Alcito. Los monts de la indiferencia. Escenas cómicas, la gran idea, un camállich literari, *ultimatum*, cap al Parnas.

Amunt, amunt, sempre amunt, sense parar ni un instant, mon cós no tenia aguant y 'm contava ja difunt.

Quan en Pere Serafi tement que jo rellisqués y com Icaro (1) caigués, va dirme:—Agafat ab mí, que no molt lluny d' aquest lloch la cova de Alcito (2) 's trova, y dintre d' aquella cova podrás descansar un poch.

Y així fou, als curts instants trobarém un Cau estens, xupluch contra 'ls elements y garita del descans.

Desd' aquell ditjós forat nostra vista dominava la espadada que pujava ab tota sa magestat.

Lo llach dels *ánechs* al peu, inmensa planura aprop, escabrós camí altre cop y á darrera monts de neu,

Qu' eran en Pere 'm digué, los monts de la *indiferencia* ahont hi perden la existencia fins la esperansa y la fé.

Puig hi fan uns frets tant forts, y un vent que ilusións se emporta, que tot hi sent terra morta no hi poden ni viure 'ls morts.

No eram sols los que pujavam per aquellas penyas, no, ab febrós obstinació més de mil, també ho probavan.

Pero 'ls veyam tant petits que sers racionals no 'ls creyam, y escenas xistosas veyam que 'ns tenian divertits.

Molts portant al coll esquellas tractavan d' escalá 'l cim més los atreya l' abim y queyan fent tamburellas.

1 Icaro ab postissas alas volgué pujar al cel y caigué al abim.

2 Alcito, ninfa convertida per Baco en rat-penat.

Altres com cabras montesas feyan salts desesperats, sent tots ells esmicolats per rocas del cim despresas.

Altres rumeus menos braus ab bastóns s' apuntalavan, pero, 'ls bastóns se 'ls trencavan y anavan á ca 'n Pistras.

Altres guiats per la *fé* hi pujavan com qui prega, pero com que la *fé* es cega no 'ls hi servia per ré.

Puig, relliscant la *fé* y ells á impuls d' un petit sotrach, anavan de cap al llach sent terribles capgirells.

Contemplavam tot aixó, quan d' abaix de la montanya una escena més que estranya cridá la nostra atenció.

Fet de cartells del *Romea* un globo anavan pujant y á dins d' ell un sér, cridant: ¡Já puja la gran idea!

Era aquell que aixís venia, un infelís bordegás, que ab lo cervell incapás al Parnás pujar volia.

Més, ¡ay! de rés li valgué la gran idea del globo puig de cap al llach, per *bobo* d' un cop de pedra caigué.

Los *ánechs* esparverats vejent del cel tontos ploure tant d' escándol varen moure que 'ns quedarem aixordats.

Ja estavam cansats de riure, quan va donarnos gran pena una tristíssima escena que per gust vaig á descriure.

Un, portant á coll y be á un altre, anava pujant que li cridava: «¡Endevant! no reculís may per ré,

»Vull que 'm pujis fins á dalt ja que serho jo no puch; no vull que 'm tinguin per ruch

poguentme gastá algún ral.

—¡Las camas ja tinch desfetas! responia l' altre—¡Bál camina y cómprat un pá, té, aquí tens duas pessetas...»

Degotantli la suor lo qui de *camallich* feya, al veure 'l diner somreya y trascava ab més valor.

Més, vingué que l' infelís no pogué doná un pas més, prou l' hi ofería dinés l' altre en semblant compromís

Peró en vá, tement per ell lo qui feya de *bastaix*, per no caurer ell daltabaix al altre tirá 'l *farcell*

Que pará, tot rodolant al llach dels *ánechs-poetas*, que sabent las sevas tretas ¡llors! llors! llors! frestechs cridant

Sense atendre á son condol una volta 'l despullaren á picadas se 'l menjaren més depressa que una col.

—Pren exemple d' aquet cás, —digué en Pere,—y adverteix, que aquestos cástichs mereix qui en lo mon vol fe 'l pallás.

L' orgull y la presumció la vanitat y la farsa si un punt logran enlayrarse los hi es més que pitjó.

Puig quant á la *meta* 's crehuen cegats pel seu *propi sum* perden l' equilibri y... ¡pum! altre cop al fanch se vehuen

—No crech jo que aixís avansi may que puji...—Y be farás, ¡apa! aném cap al Parnás.

—Encare 'm dura 'l cansansi —Sent allí reposarém...

—¡Pere, no puch!...—M' atabalas... cuita, agafat de mas alas... ¿no ho veus poruch? ¡ja volém!

JOSEPH M^a. CODOLSA.

(Seguirá.)

Ningú s' hi deixa caure.

—Es dir que hém de visitar tots los monuments!
—Es clá: á casa tampoch hi fariam rés!

¡La marquesa á la safatal
Me 'n entorno. No porto mes
que deu céntims á la butxaca.

Aixó de menjá peix, converteix lo ventrell en un
aquarium.

Com que avuy no corren cotxes, estén en *huelga*
forsosa.

De deu á dotze demanará á la Catedral.
Fá bè d' avisarme, perque m' estalviaré
d' anarhi

M. Jover

Teatros

CIRCO BARCELONÉS

Además del benefici de la simpática Conxa Martínez, han tingut lloch los dels senyors Sánchez Mula, y Posac y Ramos, habenthi lograt los beneficiats mostrars evidents de simpatía.

Ab las conegudas sarzuelas *¡Al agua, palos!* y *Chateau Margaux* se despedí diumenge passat la brava artista senyoreta Martínez de nostre públich, la que al final pera calmar l'entusiasme de sos admiradors tingué que *descubrir* lo secret de que dissapte reinaugura lo teatro Gayarre.

Pera lo mateix día s' anuncia una nova companyia de ópera italiana, la que darà comens á sas funcions ab la del mestre Meyerbeer: *Dinorah*, presentantla ab tot l'aparat de aquest magestuós teatro y en que debutarán las senyoras Fons, Calvera y Amat y los senyors Brotat, Carbonell y Leoni.

La nova empresa está ultimant l'ajust d'altres artistas al objecte de procurar fer dos complets quadros de ópera.

CATALUNYA

Durant la passada setmana s' han anat representant algunas de las obras que més aplaudidas han sigut per aqueixa companyia, posantse sols de nou la coneguda sarzuela *El año pasado por agua*, qual desempeñyo no oferí res de particular y sí solsament la decoració final, obra del senyor Urgellés.

Están preparantse alguns estrenos, entre ells s' anuncia pera lo dissapte próxim *Capuchas y capuchones*, lletra del reputat escriptor senyor Sanchez Señá ab música del mestre Valverde.

GAYARRE

En la tant popular ópera de Verdi *Il Trovatore*, hi obtinueren justos aplausos las senyoras Vazquez y Fabregas y los senyors Lluriá y Mestres (S.)

Diumenje últim, en las funcions de tarde y nit s' executá además de las respectivas óperas, lo según quadro del acte tercer de la aplaudidissima ópera del mestre Bretón: *Gli amanti di Teruel*, habenthi alcansat una ovació lo senyor Bertrán, lo quí 's vegé molt ben secundat per la senyoreta Fabregas, ja que á son curt paper va sapiguer donarhi tot lo relleu degut.

Desde lo próxim dissapte de Gloria, actuará en aqueix teatro la companyia de sarzuela que ab tant éxit ha treballat en la temporada de Quaresma en lo teatro Circo Barcelonés, la que prepara tot lo decorat degut, trajos y demes accesoris pera posar á la major brevetat *La gata de oro*, del reputat escriptor S. Liern, quí ha sigut nombrat director de la companyia.

CALVO-VICO

Sumament concorregut se vegé lo benefici del actor cómic senyor Millá, que lográ ferse aplaudir en lo trascurso de las quatre obras estrenadas, tant ab lo carácter de actor-beneficiat com en lo de co-autor en dugas de las mateixas.

Lo ser tots los que resultaren autors, amichs nostres, nos priva de parlar ab la deguda extensió del notable éxit que alcansaren los quatre juguets estrenats, pero lo deber de cronista y lo motiu de tractarse de algún autor novell en lo teatro, fa que per un moment, abandoném un xich la modestia pera entrar de plé á jutjar imparcialment.

En lo monólech *Millá*, lo beneficiat feu gala de ser un notable imitador de nostres més apreciats actors catalans, lo que li valgué esser aplaudit en váris parlaments y al final cridat junt ab l'autor senyor Riusec.

La comedia titulada *Un home de palla*, de nostre estimat redactor senyor Ayné Rabell, fou ben rebuda pel públich ab grans riallas, ja que son autor, á més d' haverla escrita ab una prosa fácil y correcta y argument original, l'ha sapiguda impregná de molts xistes oportuns y situacions cómicas, ab lo qual ha demostrat lo nostre amich, verdader coneixement teatral.

La execució que hi donaren los artistas, fou molt digna

de la obreta, tenintse de presentar al final junt ab l'autor senyor Ayné per dugas vegadas seguidas, al palco escénich, cridats tots ab insistència pel públich entre generals aplausos.

Morise per una estona, juguete cómich original del senyor Guasch Tombas, fou també ben rebut. Lo senyor Guasch ha demostrat possehir lo secret de portar al teatro escenas reals saturadas de molt xiste. Com la anterior, autor y actors foren cridats dugas vegadas en escena al final.

Esperant que surti, original de J. Barbany y Ll. Millá, es un pasillo en lo que lo senyor Barbany ha fet gala de saber versificar ab suma facilitat, com tantas vegadas ho han saborejat nostres lectors, ja que l'ha adornat ab preciosas rondillas que tancan bastants xistes. També al final fou cridat l'autor.

En conjunt, lo públich sortí sumament satisfet de l'aconteixement que ab ajuda de sos companys de lletras, pogué combinar lo senyor Millá.

Nostre aplauso y satisfacció per l'éxit.

UN CÓMIC RETIRAT.

Avis important

Habentnos sollicitat alguns anunciants, que obrissem una secció d'anuncis en aquest periódich, hem determinat complaurels obrint aquesta secció en l'última plana. Los que desitjin anunciar, se servirán acostarse á aquesta administració, ahont se 'ls enterará de la tarifa de preus.

BIBLIOGRAFIA

Bocetos literarios se titula un volúm que conté articles de costúms y una noveleta, originals de donya Francisca Sánchez de Pierretas. Tant aquí com á Madrid es ben coneguda l'autora per haber colabrat en diferents periódichs, y es justament apreciada entre 'ls literats, pel bon estil en qué escriu, l'acert en escullir assumtos variats é interessants y 'l talent d'observació que en sos escrits s'hi nota. Aquestas qualitats fan agradable la lectura dels *Bocetos literarios*, dedicats á don Victor Balaguer, de manera que quants los lleixin donarán per ben empleadas las *duas pessetas* que costa aquest volúm de 225 planas.

Lo reputat escriptor D. M. Martínez Barrionuevo ha tingut la amabilitat de enviarnos un exemplar de sa novela, titulada: *Juanela*.

En dita obra, que ha sabut l'autor ferne un verdader idili de amor, ha coordinat un assumpto fill de la terra andalussa saturat de costúms de tant hermosa regió y pintats ab tal maestría que 'l colocalan á la altura dels primers novelistas espanyols.

Forma un volúm de 240 páginas esmeradament imprés y se ven á 3 pessetas en las principals llibrerías.

D. S. Alsina y Clos 'ns ha remés algún exemplar de sa última producció *La gran idea* que ab regular éxit s'estrená en lo teatro Catalá (Romea) la nit del 5 de Mars últim.

Repichs

Lo senyor Puig y Valls, defentsantse la seva acta de *Gracia*, va dir que 'ls catalans no entenían la propaganda del senyor Salmerón.

Hi ha molts que jutjan als demés per lo que 'ls hi passa á n'ells.

Aquí ténen aquest bon senyor, que perque ell no pot entendre al senyor Salmerón, se creu que lo mateix que ell són los altres catalans, y aixís ho etziba.

Lo que no entenen los catalans, es lo motiu perque 'ls conservadors donan cap importancia á reconegudas nulitats.

**

Lo mateix senyor Puig digué que 'ls que votaren al senyor Salmerón, no poden saber quina hora era quan se vá trencá l'urna, perque cap pot tenir rellojje, ni pot sapiguer manejarlo.

¿Que tal vegada volgué dir que 'ls electors conservadors, habian prés los rellojjes als electors del senyor Salmerón? Quan ell assegura que aquestos no podían tenir rellojjes, ab alguna cosa 's funda.

LAS PALMAS

Vejám si portant la palma
com la sólen dú las nenas
algún jove de la porta
me pren per més joveneta.

Mira: de tan menjá dolsos
ja la tens mitj desguarnida.
—La padrina me l' ha dada.
—¡Ja 'm fas veure la padrina!

Avuy hem d' enviar un doble aplauso al nostre compatrici don Joan Goula. L' un, perque en l' últim concert del «Príncepe Alfonso» demanant lo públich la repetició de la rapsodia húngara de 'n Listz, va ferla repetir per l' orquesta, sense

direcció; lo qual va fer que l' entusiasme dels oyents anés en augment. De manera que 's veu que 'ls músichs de l' orquesta del senyor Goula son diferents dels diputats de la majoria.

L' altre aplauso li donem perque en lo mateix teatro va a posarhi una companyia d' ópera, en la que casi bé totas las primeras parts son artistas cataláns, deixebles del mateix mestre.

¿Que 'm donaria un itinerari per visitá 'ls principáls monuments de Barcelona?

—Ab molt gust. Arrenca del d' Aribau, en lo Parque; tira cap á mar, y trobará 'l de 'n Prim; agafa en direcció á Llotja, y veurá 'l de las ayguas del plá de Palacio; continúa amunt y 's topará ab lo de 'n López; passada la Capitanía General veurá 'l de 'n Marquet; cap á la Rambla sortirá á ne 'l de Colón; segueixi las Ramblas y en la de Catalunya hi trobará 'l de 'n Güell y 'l de 'n Clavé. Aquí té casi bé tots los monuments barceloníns.

—Gracias.

La Comisió de l' Exposició de Bellas Arts, que comensá ab un esmorsá, ha fet que en lo palau de Bellas Arts quedessin ja llestos lo menjador del restaurant y la cuina.

Una cosa 's diu ab l' altra.

Un d' aquestos días, se representava en un teatro «Don Pompeyo en Carnaval,» y un dels espectadors esclafá tal rialla que 's va quedar ab las barras obertas y 'l tingueren de portá á ne 'l metje de la població perque las hi fes tancá.

Velshi aquí un home que ni pot está alegre ni 's pot fastiguar, perque si riu massa, ja veuhen lo que li succeheix, y si 's posa á fer, de fastiguet, un gros badall, li passará tres quartos del mateix.

L' Ajuntament de Bilbao, ha obert un concurs per la construcció de duas estátuas, que han de colocarse en aquella Casa Consistorial. Las estátuas deuen representar la *Lley* y la *Justicia*.

Un desenganyat, deya al llegir aquesta noticia:

Está clá: las estátuas s' aixecan als morts.

Mentres aquí 'ls forners aumentan lo preu del pá, á Málaga l' abaixan.

Que 'ls de Málaga hi perán á gratcient, no es de suposar. ¿Donchs á que vé aquest desnivell tan notable?

Sino que 'l pá no 'ns arriparia *del dia*, casi bé fóra cuestió de fèrnoslo vení de Málaga.

A Gracia han agafat á un *endevinayre*, que feya 'l seu negoci aprofitantse de la credulitat dels tontos.

¿Y 'ls que 's deixavan embaucá, qué mereixerian?

En la professó del diumenje 's va notar que 'ls armats no ballavan.

¡Encara no demostra prou bon humor anar disfressats pels carrers, que fins vólen que ballin!

En la elecció de Vera, 'l candidat triunfantes germá del vensut, y aquest li impugna l' acta.

¡Lluita fratricida!

L' impugnador va comensar l' impugnació parlant de Caín y Abel. Es que 'l germá debía guanyarli l' elecció ab una barra d' ase.

Dias passats tinguerem ocasió de visitar lo *Centro de Publicidad mercantil*, qual establiment acusa uns bons propósitos en sos duenyos puig los medis de propaganda inventats per ells, inductablement han de reportar inmensos beneficis al comerç, y á la industria.

Celebrarém de tot cor que surtin ayrosos de tan lloable empresa y que 'l públich respongui degudament als sacrificis que dita casa posa de manifest ab lo inagotable ingeniu mercantil de sos duenyos, amichs nostres á quins felicitem de totas veras.

Lo Gòlgota

¡Misteri!

Qué trist!... Lo cel per graus tot s' embolcalla de negres vels, omplintnos de tristor, per demostrans que avuy, lo SALVADOR, pe 'l manto, cobert fou, de la mortalla.

Tot es trist! Al nostre entorn tot calla!
No s' ou de lo brancam lo suau remor,
ni enlayra l' au son cant encisador
al veure 'l llamp com per l' espay batalla.

Al lluny, sota la volta mitj confosa,
se hi distingeix la CREU misteriosa,
lo únich que despedeix brillant claror.

¿Quí es, que ab tal contrast, al punt no oviri
signar lo lloch ahónt ab gran martiri
agonitzá lo nostre REDEMPTOR!?

S. FÁBREGAS CASANOVAS.

Epigrama

Me sembla que 'n Martí Rafols
es molt brut, ó está tronat.
Porta 'l vestit plé de solfas.
—Es músich; ja es natural.

ROCH RICH.

NOSTRE RETRATO

Figura avuy lo de la tant aplaudida contralt de ópera italiana senyoreta Magdalena Fábregas, artista que ab la curta temporada que ha actuat últimament en nostre teatro Gayarre ha demostrat notables condicions artísticas que fan esperar de ella un brillantíssim porvenir.

LA CUESTIÓ DE CUBA

Mentres que 'ls partits politichs
se disputan lo turró
y fan veurer que treballan
pera 'l bé de la nació;

Mentrestant que 'ls morts de gana
als tips, la trabeta fan
de modo que Madrit sembla
talment un camp d' *Agramant*;

Mentres que en cuestións petites
com renyir y fer las paus
y comissions y romansos...
nos enganyan com babaus

*Lo de Cuba s' embolica
lo de Cuba está molt mal
y avuy á l' isla de Cuba
va 'l carro pel pedregal!*

»Si don Práxedes fa morros...
»Si en Romero diu que no...
»Si en Canalejas 's emperra...
»Si en Moret es bon Minyó...
»Si la comissió de Astúrias
á fulano ha visitat...
»Si un torero está molt grave
perqué un toro l' ha agafat...

»Si al Congrés ha mogut bronca
un personatge important...
»Si son verdas ó maduras...
»Si aixó ó alló... Mentrestant

*Lo de Cuba s' embolica
lo de Cuba, está molt mal
y avuy á l' isla de Cuba
va 'l carro pel pedregal!*

Com primeras providencias
s' han enviat vuyt batallóns
¡Tres mil soldats qu' ab lo vómit
se morirán com moltóns.

Sense calcular que Cuba
lo que vol es molta pau,
¡molta protecció á son tráfeh
dels Estats-Units esclau....

Allí envian forsas tropas
per guardá als malversadors
y á Cuba 'ls ganduls hi sobran
pro hi faltan treballadors!

*Lo de Cuba s' embolica
lo de Cuba está molt mal
y avuy á l' isla de Cuba
va 'l carro pel pedregal!*

Es en va la sanch que costa
després de tants y tants anys...
¡Es en va que representi
per Espanya grans afanys!...

¡Es en va que cada pedra
guardi un trós de nostre sér!..
¡No destorbéu als que gosan
las delicias del poder!..

Es l' únich recort que 'ns queda
d' aquell poderiu passat...
Res... que 's fassi la *santíssima*
que 's perdi, ¡que 's perdi aviat!

Si tenim la sanch d' horxata...
Si aquell lleó valerós
de l' escut de nostra pàtria
s' ha tornat famélich gos.

No hi fa rés que Cuba 's perdi,
no hi fa rés que vagi mal...
¡¡Si Cuba 'ns clava *esquinasso*,
queda 'l *submarí Perall!*...

M. RIUSEC.

GALERIA DE CELEBRITATS

10 CENTIMS RETRATO

Figuran ja en aquesta celebrada galeria de retratos sobre cartclina, deguts al llápis del dibuixant especialista en aquest género, Sr. Puntó suspensius, una escullida col·lecció en la que hi constan entre altres, las personalitats artísticas E. Mendoza Tenorio, F. Soler de Ros, J. Guerra, C. Parreño, C. Martínez, Ll. Campos, A. Rossi, E. Duse, E. Borghi-Mamo, M. Franceschini, C. Delgado, S. Alverá, A. Vico, T. Edison, J. Gayarre, F. Uetam, M. Matorrodona, J. Valero, V. Balaguer, N. Monturiol, P. Sarasate, E. Mascheroni, L. Fontova, C. Bordalba, R. Nobas, Ll. Gorriz, María J. Massanés, M. Montes, J. Ruiz y P. Tintorer.

Telegramas

Madrid, 25.—5 tarde.—Per l' abofetajament d' ahir en lo Congrés, lo President de la Cámara ordená que s' agafés al agressor. Aquest está tractant un desafío ab l' agredit. La policia, com si 'l President del Congrés li hagués dit Lluçia.

MIRANIUS.

A la mateixa hora.—La provincia de Barcelona es la que ha donat major número de actas brutas. Los mateixos de l' olla, confessan que 'ls seus ho han fet massa fort, sobre tot tractantse de molts que resultan vencedors, que no servirán mes que per dir *si* y *no* quan los ho hagin ensenyat á dir.

TRAMPA.

Rambla, 23.—10 matí.—En pochos dias s' han oberts dos establiments d' articles de menjá, lo qual demostra que s' ha descubert que corre molta gana.

SERT.

París, 22.—6 tarde.—Las probas de ficar sanch de cabra á las venas per curar las tuberculosis, diuen que donan bons efectes; ab tot, hi ha alguns casats que tenen aquesta malaltia de resultas de disgustos ab las sèvas mullers y se 'n riuen d' aquest remey, que jo ara estich probant, encara que la dona 'm diu que son manias lo que tinch.

CORNELI.

LITOGRAFIA DE RIBERA Y ESTANY

Redacció y Administració de LA TOMASA

Sant Ramón, 5.—BARCELONA

—¿Que destorbo?
—¡Lo meu marit! ¡Ay si li vè la bojeria!

—¿Vol dir que s' atrevirá á desmandarse?
—Si, pare, si; com que no sab lo que 's fál..

LA SENYORETA
acta de

D. Mariano Punys y Banys

Comendadora de 1' ordre de la *Tupinada*, afillada á la congregació dels *Nonats*, condecorada ab la gran creu dels *Atropellos*, premiada ab medalla d' *hort* en 1' Exposició del Congrés, etc., etc.

Se 'n pujá al cel

HABENT REBUT TOTS LOS IMPROPERIS

(Bé s' ho mereixia)

Son padrí D. Joseph Panxas y Caixals, los redactors de la *Digna tia*, sas cosinas germanas las actas de Vilafranca, Manresa, Sabadell, Sant Feliu y otras barceloninas, lo seu *tio Pantorrillas* y demès parents, al participar als seus amichs y coneguts aquesta esperada nova, 'ls hi suplican que la tingan presenta en las otras eleccions per no imitarla, y se serveixin assistir al ofici d' àngels que 's celebrarà en totas las corporacions de Gracia.

LO DOL SE DÓNA PER DESPEDIT DE L' OPINIÓ PÚBLICA.
(SE SUPLICA 'L RELLOTJE.)